

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1938 kl. 9 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om reglering av arbetstiden för affärs- och kontorsanställda m. m.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft två inom andra kammaren väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen nr 292 och 293, båda av herr *Nordström* i Kramfors m. fl.

I motionen II: 292 har yrkats, att riksdagen måtte besluta att såsom lag antaga det av arbetstidsutredningen angående affärs- och kontorsanställda framlagda förslaget till lag om arbetstiden i detaljhandel och viss annan rörelse (arbetstidslag för detaljhandeln) med vissa ändringar, rörande vilka utskottet får hänvisa till motionen.

I motionen II: 293 har under hänvisning till motiveringen i motionen II: 292 hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag till lag om reglerad arbetstid och 40-timmars arbetsvecka för kontorsanställda samt att Kungl. Maj:t måtte utarbeta förslag om reglerade övertidsbestämmelser och övertidsersättningar för kontorsanställda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för berörda yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Arbetstidsutredningen angående affärs- och kontorsanställda har den 31 december 1937 avgivit betänkande med förslag till arbetstidslag för detaljhandeln och butikstängningslag (statens offentliga utredningar 1937: 55). I fråga om ordalydelsen av förstnämnda lagförslag tillåter sig utskottet att hänvisa till betänkandet (sid. 7—12).

En kortfattad redogörelse för huvuddragen av den föreslagna arbetstidslagen har lämnats å sid. 91—93 i betänkandet. Speciell motivering till lagförslaget återfinnes å sid. 122—170 i betänkandet. I detta har även redogjorts för gällande svensk lagstiftning om begränsning av affärs- och arbetstid (sid. 24—32) samt lämnats en utförlig historik över åtgärder och förslag på förevarande område (sid. 32—79).

Vad angår frågan om arbetstidslagstiftning för de kontorsanställda hava de till De anställdas centralorganisation (Daco) anslutna sammanslutningarna, vilka omfatta den övervägande delen av den organiserade kontorspersonalen, direkt avstyrkt en sådan lagstiftning, byggd på principen om 48-timmars arbetsvecka. Daco har emellertid icke avböjt tanken på en laglig arbetstidsreglering överhuvudtaget för denna personalgrupp. Man har tvärtom föreslagit, att en på 40-timmarsveckan grundad sådan lagstiftning måtte

komma till stånd. För det fall, att en sådan lagstiftning icke kunde åvägbringas, hava representanter för Daco uttalat sig för en lag, begränsad till vissa bestämmelser om övertid och övertidsersättning.

De sakkunniga hava ansett sig i sakens nuvarande läge icke böra föreslå någon arbetstidsreglering för de kontorsanställda i överensstämmelse med den föreslagna arbetstidslagen för de detaljhandelsanställda. En lag, vilken såvitt man kunde bedöma övervägande icke önskades av dem, som skulle skyddas genom lagen, och vilken dessutom knappast syntes påkallad för att avhjälpa svårare missförhållanden av större omfattning, borde tydligen icke komma till stånd. Vad nu sagts om kontorspersonalen gällde dock enligt de sakkunnigas mening icke de inom detaljhandeln sysselsatta kontoristerna. De sakkunniga hava icke heller ansett sig kunna framlägga något förslag, grundat på principen om 40-timmars arbetsvecka. Såsom skäl för sitt ståndpunktstagande hava de anført, att en på 40-timmarsveckan grundad arbetstidslagstiftning icke i Sverige genomförts för någon arbetstagargrupp. Kontorsarbetet kunde icke anses vara av den beskaffenhet, att särskilt starka skäl talade för en lagstiftning, varigenom för kontoristerna generellt skulle framtingas kortare arbetstid än vad som vore medgivet för övriga arbetstagare. Den omständigheten, att stora delar av de kontorsanställda redan lyckats komma fram till 40-timmarsveckan, kunde icke anföras som motivering för en lagstiftning av detta slag i nuvarande läge. För övrigt hade allttjämt blott ungefär $\frac{1}{3}$ av kontorspersonalen så kort ordinarie arbetstid som 40 timmar i veckan. En sådan lagstiftning skulle därför säkerligen vålla betydande olägenheter för de företag, vilka använde kontorsanställda. Frågan syntes böra ställas på framtiden, till dess eventuellt 40-timmarsveckan ansåges böra genomföras i vårt land för arbetstagarna i allmänhet. Beträffande frågan om införande av bestämmelser allenast rörande övertid och övertidsersättning hava de sakkunniga framhållit, att en sådan reglering, om man utginge från den i varje konkret fall gällande ordinarie arbetstiden, tydligen komme att verka synnerligen ojämnt. Om man å andra sidan utginge från vad som kunde anses vara allmän sedvänja, skulle detta dock indirekt innebära, att även den ordinarie arbetstiden bleve bindande fixerad, i den mån nämligen sedvänja på visst område kunnat uppvisas. I stället för en enhetlig lag skulle man få en mångfald olikartade regleringar. Ett sådant system skulle genom sin ojämnhet verka orättvist olika personalgrupper emellan och det skulle strida mot hittills i vårt land tillämpade principer för arbetstidsreglering. Konsekvenserna av att giva sig in på denna linje kunde dessutom knappast överskådas. De sakkunniga hade därför icke ansett sig kunna framlägga ett förslag av antytt slag. De sakkunniga ville dock understryka, att de nuvarande förhållandena beträffande kontorspersonalens övertidsarbete och övertidsersättning ofta vore otillfredsställande. De uttalade förhoppningen, att den för de detaljhandelsanställda föreslagna regleringen och särskilt den lagstadgade övertidsersättningen för dem skulle få en viss indirekt inverkan beträffande kontorspersonalen, så att uppfattningssättet i detta hänseende underginge en förändring.

Kungl. Maj:t har infordrat utlåtanden över de sakkunnigas betänkande från ett stort antal myndigheter. Utlåtandena skola vara avgivna före den 1 maj 1938. Vidare har tillfälle att inom samma tid däröver avgiva yttrande beretts ett stort antal företagarorganisationer inom och utom handelns område samt personalorganisationer ävensom vissa konsumentsammanslutningar.

Utskottet.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, har arbetstidsutredningen angående affärs- och kontorsanställda vid senaste årsskifte avgivit betänkande med förslag till arbetstidslag för detaljhandeln och butiksstängningslag. I betänkandet hava även behandlats frågorna om laglig reglering av arbetstiden för kontorsanställda samt om lagstiftning för dessa, gällande endast övertid och övertidsersättning. Betänkandet har sedermera av Kungl. Maj:t gjorts till föremål för ett omfattande remissförfarande. Yttranden över betänkandet skola vara avgivna före den 1 maj innevarande år. Under sådana förhållanden torde det icke vara lämpligt, att riksdagen nu tager ställning till hithörande invecklade och betydelsefulla spörsmål.

Utskottet får därför hemställa,

- a) att motionen II: 292 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt
- b) att motionen II: 293 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 mars 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Linder**, *Hagman*, *P. Sandström*, *Knut Petersson*, *John Gustavson*, *Sten* och *Ekströmer*;

från andra kammaren: herrar *Österström**, *Hage*, *Pettersson* i *Hällbacken**, *Molander**, *Sandström* i *Härnösand* och *Gardell**, fröken *Andersson* samt herr *Holm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.